

PJ Anders Linder om FÖRETAG OCH MEDMÄNSKLIGHET

Allt oftare möter man uppfattningen att företag inte bör satsa så enögt på affärsverksamheten, utan att de måste engagera sig socialt också. Vanligtvis gäller det sponsring av sådant som sport och kultur, men i växande utsträckning höjs röster för att företag skall stötta även utbildning, vård och hjälp till dem som har det svårt.

Idéerna kommer inte bara från tyckare utan också inifrån framgångsrika företag där man ser brister i de offentliga insatserna och vill göra gott. Utvecklingen kan tyckas ljus och positiv – kapitalism med mänskligt ansikte – men jag ser skäl att förhålla sig skeptisk.

INLEDNINGSVIS SKALL SÄGAS ATT det finns undantag. Företag med lokal identitet eller engagerade ägare kan vara värdefulla för en bygd eller gemenskap även i mycket annat än det som har med produktion och jobb att göra. Detsamma kan

gälla storföretaget som efter strategisk eftertanke väljer att engagera sig uthålligt på ett verksamhetsanknutet fält.

Som allmän tendens är dock utvecklingen problematisk. Den leder oss ännu djupare in i den märkliga nya kultur där juridiska personer är det verkligt viktiga och individerna kan blomma ut på allvar först när de får tillgång till organisationernas rostfria kuler. Till denna nya värld är anställningen inträdesbiljett. Som medarbetare kan man bli delaktig och

stark, medan man har en betydligt mer kringskuren roll som medmänniska och medborgare. Vi får en obalans där företaget blir fokus för individens hela liv, där inte bara professionella ambitioner utan även ideella intressen skall komma till uttryck. Är det verkligen så lyckat?

KRAVEN PÅ FÖRETAGSENGAGEMANG speglar en sjunkande tilltro till stat och kommun. Den naiva tron på politiska beslut har kollapsat medan företagen ses som dugliga och legitima. Plötsligt skall de lösa alla problem. Men att företag är bra på mycket bety-

der inte att de är bra på allt. Eller att de bör engagera sig i allt.

Talar vi om dagens jättekonglomerat finns det påtaglig risk för att ledning och medarbetare åtminstone på marginalen får lust att göra annat än det aktieägarna bett om. Alla ”ideella” satsningar sker inte av de rätta ideella skälen. Även människor som arbetar i företag vill bli föremål för smickrande reportage och få se sina avdelningsbudgetar växa.

HELA DEN SVENSKA EFTERKRIGSHISTORIEN är full av politiker och byråkrater som försöker göra goda gärningar för andras pengar. Vill vi verkligen att företagen skall slå in på motsvarande väg?

Vore det inte bättre om de koncentrerade sig på att göra det de är bra på? Att de drivs så tajt och effektivt att de kan betala ut goda vinster och löner – och att medborgarna får behålla så mycket av sin inkomst efter skatt att de själva har råd att göra gott? Att vi får ett samhälle med individer som av egen fri vilja, i egna sammanslutningar och för egna pengar gör insatser för kulturliv, utbildning och utslagna? På samma sätt som det är skillnad mellan ett samhälle där välgörenheten utövas via skattsedeln och ett där den sker via sparbanksboken, är det skillnad mellan att göra gott för egen lön och att göra det via attesträtten.

SKATTEEXTREMISMEN HAR REDAN lett till formidabel institutionalisering. Regelverket främjar fonder framför enskilt ägande. Dubbelbeskattning håller kapitalet inspärrat i gamla verksamheter. Det spirande och nya möts med kallsinne och regelraseri medan det etablerade hålls under armarna. Skatten på arbete leder till att sjukvård, fritidsverksamhet och städning har börjat betalas via jobbet. Just när den nya ekonomin kan bli verklighet får vi Bruket i retur och även medmänskligheten skall bli löneförmån. Det är föga förvånande. Men är det bra? Jag tvivlar.

PJ Anders Linder (pjanders@timbro.se) är VD för tankesmedjan Timbro.

